

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Łódź, dnia 21 kwietnia 2017 r.

Poz. 2264

UCHWAŁA NR XXVIII/312/17 RADY GMINY SZCZERCÓW

z dnia 14 marca 2017 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Szczerców na lata 2017–2020”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1579) w związku z art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U z 2014 r. poz. 1446, z 2015 r. poz. 397, poz. 774, poz. 1505, z 2016r., poz. 1330, poz. 1887) Rada Gminy Szczerców uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Szczerców na lata 2017-2020” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szczerców.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Przewodniczący Rady Gminy Szczerców

Zbigniew Szcześniak

**GMINNY PROGRAM
OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA GMINY SZCZERCÓW
NA LATA 2017–2020**

Szczerców 2016

Spis Treści

1. Wstęp

- 1.1 Postanowienia ogólne
- 1.2 Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
- 1.3 Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

- 2.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa
 - 2.1.1 Narodowa Strategia Kultury na lata 2004–2020
 - 2.1.2 Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami
 - 2.1.3 Strategia rozwoju województwa łódzkiego na lata 2007–2020
 - 2.1.4 Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Łódzkiego
 - 2.1.5 Strategia rozwoju Powiatu Bełchatowskiego na lata 2015–2020

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

- 3.1 Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków
- 3.2 Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych – gminna ewidencja zabytków
- 3.3 Krajobraz kulturowy
- 3.4 Zabytki archeologiczne
 - 3.4.1 Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy
 - 3.4.2 Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

- 4.1 Stan zachowania zabytków nieruchomych, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego
 - 4.1.1 Ocena szans i zagrożeń dla środowiska kulturowego gminy Szczerców
 - 4.1.2 Zabytki nieruchome
 - 4.1.3 Zabytki archeologiczne
- 4.2 Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- 4.3 Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

- 6.1 Prowadzenie gminnej ewidencji zabytków
- 6.2 Działania w zakresie odnowy zabytków
 - 6.2.1 Pomoc właścicielom zabytków w uzyskaniu zewnętrznego finansowania opieki nad zabytkami
 - 6.2.2 Pomoc ze środków własnych właścicielom obiektów zabytkowych w zakresie finansowania opieki nad zabytkami
 - 6.2.3 Działania w zakresie odnowy zabytkowych cmentarzy
- 6.3 Cele i założenia ochrony stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych z terenu gminy Szczerców

6.4 Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartych w punkcie 5

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami (określa gmina z zakresu: instrumentów prawnych, instrumentów finansowych, instrumentów społecznych oraz koordynacja i kontrolna)

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

10. Załączniki

Załącznik nr 1

Załącznik nr 2

1. Wstęp

Gmina Szczerców leży w południowo-zachodniej części powiatu bełchatowskiego. Od zachodu sąsiaduje z gminą Rusiec, od południa z Rząśnią, od wschodu z Kleszczowem i Klukami, od północy z Zelowem. W skład gminy wchodzi 23 sołectwa i 41 wsi, zajmując powierzchnię 12 891 ha. Użytki rolne stanowią 62% obszaru gminy, lasy 28,6%. W gminie zamieszkuje 8014 osób, z czego 3002 to mieszkańcy Szczercowa, głównego ośrodka gospodarczego i kulturalnego regionu.

Głównym ośrodkiem gminy jest Szczerców. Jest on też jedną ze starszych osad w tym rejonie. Pierwsze wzmianki o nim pochodzą z roku 1362. W tym miejscu krzyżowały się drogi handlowe i dokonywano opłat celnych. W roku 1364 Szczerców otrzymał prawa miejskie, ale za udział w Powstaniu Styczniowym prawa te utracił. Tuż przed II wojną światową Szczerców liczył 5.870 mieszkańców, w tym najwięcej bo ok. 3.000 Żydów trudniących się głównie handlem i rzemiosłem. Była tu synagoga (zniszczona w 1939 r.), szkoła żydowska, na jej pierwszym piętrze bank żydowski a na obrzeżach dawnego miasteczka, w pobliżu wsi Brzeziny – cmentarz żydowski, którego skromne pozostałości w postaci porozbijanych macew zachowały się do dziś. Okres II Wojny Światowej był dla wsi szczególnie ciężki. Większość zabudowań uległa wtedy zniszczeniu, przetrwało jedynie kilka domów, z kościoła ocalały tylko ściany boczne. W czasie okupacji Szczerców znalazł się na terenie „Kraju Warty”. Część mieszkańców wysiedlono do Generalnej Guberni, część wywieziono do obozów koncentracyjnych i na przymusowe roboty do Niemiec. Z dawnego miasteczka zniknęła najliczniejsza tuż przed wojną ludność pochodzenia żydowskiego.

Celem Programu opracowanego w oparciu o Gminną Ewidencję Zabytków jest stworzenie całościowej strategii ochrony zabytków znajdujących się na terenie Gminy Szczerców, realizowanej w 4-letnim cyklu. Ochrona ta realizowana jest za pomocą dostępnych gminie środków zarówno prawnych (np. poprzez zapisy dotyczące ochrony zabytków w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego), jak i podejmowanych przez gminę działań mających na celu ochronę dziedzictwa kulturowego.

Pierwszym podjętym i zrealizowanym przez gminę działaniem w strategii ochrony zabytków było opracowanie i aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków, która stanowi bazę działania w tym zakresie. Właściwe określenie zasobów zabytkowych, wskazanie obiektów o wysokich wartościach architektonicznych i historycznych, a także świadczących o lokalnej tożsamości kulturowej, jest warunkiem koniecznym i niezbędnym w formułowaniu priorytetów w zakresie ochrony dóbr kultury. Zabytki są bowiem dobrem nie tylko ogólnonarodowym, ale przede wszystkim regionalnym i lokalnym w skali województwa, powiatu i gminy. Są znakami tożsamości społeczeństwa lokalnego, a właściwie wykorzystywane mogą stać się swego rodzaju kołem zamachowym życia gospodarczego oraz promocji miejscowości i regionu.

1.1. Postanowienia ogólne

Ileokroć w niniejszym programie mowa jest o:

- a) ustawie – rozumie się przez to ustawę z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2014 r., poz. 1446, z późniejszymi zmianami),
- b) Gminie – rozumie się przez to gminę Szczerców,
- c) Programie – rozumie się przez to Gminny program opieki nad zabytkami dla gminy Szczerców na lata 2017–2020,
- d) Konserwatorze – rozumie się przez to Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim,
- e) Studium – rozumie się przez to Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczerców uchwalone w dniu 4.11.2014 r.

1.2. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami ma na celu poprawę stanu zachowania środowiska kulturowego. Środkiem do tego prowadzącym jest ustalenie w tym programie uwarunkowań dotyczących finansowania oraz organizacji działań ochronnych wobec środowiska kulturowego, działań edukacyjnych i wychowawczych wobec miejscowej społeczności. W planowanym okresie realizacji tego programu w latach 2017–2020 spodziewanym efektem będzie poprawa stanu technicznego istniejących na terenie gminy Szczerców zabytków, ochrona i zapewnienie właściwego rozwoju zabytkowej przestrzeni. Ważnym elementem

tego programu jest także położenie nacisku na uwrażliwienie mieszkańców na potrzeby związane z utrzymaniem i ochroną środowiska kulturowego.

Zadania te wynikają z zapisów w art. 85 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późniejszymi zmianami) mówiącego, że w krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określa się w szczególności cele i kierunki działań oraz zadania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji. Zakres ten jest także właściwy dla planu sporządzonego w skali gminy.

Cele gminnego programu opieki nad zabytkami zostały przez Ustawodawcę określone w art. 87 ust. 2 ww. ustawy. W szczególności program ma na celu:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju,
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających zwiększeniu dostępnych środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawę prawną dla opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Szczerców stanowią:

- 1) Art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym określający, że do zadań własnych gminy należy zaspakajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty, w szczególności m.in. w sprawach kultury, w tym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późniejszymi zmianami):
 - a) Art. 18, Art. 19, Art. 20 wprowadzają obowiązek uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, strategii rozwoju gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, oraz uzgodnienia projektów zmian tychże z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami uwzględnia się także przy decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego,
 - b) Art. 22 ust. 4 nakładający na gminę obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy,
 - c) Art. 71 ust. 1 i 2 zakładający sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada gmina i jest to zadanie własne samorządu,
 - d) Art. 87 ust. 1 stanowiący, że wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami,
 - e) Art. 81 ust. 1 i 2 dający prawo udzielania przez organ stanowiący gminy, w trybie określonym przepisami odrębnymi, dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku

wpisany do rejestru zabytków w wysokości do 100% nakładów koniecznych w wykonanie przez wnioskodawcę prac

- f) Art. 87 ust. 3 stanowiący, że gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- g) Art. 87 ust. 4 stanowiący, że gminny program opieki nad zabytkami jest ogłaszany w wojewódzkim dzienniku urzędowym,
- h) Art. 87 ust. 5 stanowiący, że z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wójt sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa

2.1.1. Narodowa Strategia Kultury na lata 2004-2020

Strategia przyjęta została przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. i wraz z Uzupełnieniem Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 jest rządowym dokumentem tworzącym ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowoczesnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce. Przyjęte zostały następujące priorytety:

1. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe celem poprawy stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.
2. Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury w sferze materialnej spuścizny kulturowej Polski jest **Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”**. Program ten jest zgodny z *Narodowym Planem Rozwoju (Ustawa z dnia 20.04. 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju, Dz. U. Nr 116, poz. 1206)* oraz z założeniami do krajowego programu ochrony zabytków. Podstawą do sformułowania *Narodowego Programu Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”* jest uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

W *Narodowym Programie Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”* wytyczone zostały strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków:

- 1) przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami;
- 2) podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa;
- 3) poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej;
- 4) ograniczenia uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowanie;
- 5) intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Niniejszy program wpisuje się w ww. priorytety Narodowej Strategii Kultury. Zakłada też realizację celów strategicznych polityki państwa (cele nr 1, 2 i 3) w zakresie możliwym do wykonania przez gminę.

2.1.2. Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami

W dniu 21 czerwca 2016 uchwałą nr XXV/319/16 Sejmik Województwa Łódzkiego przyjął uchwałą „Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie łódzkim na lata 2016–2019”. Program ten stanowi III edycję programu opieki nad zabytkami obowiązującego w województwie. Jest on podsumowaniem oraz

kontynuacją „Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2012-2015”, a także wytycza nowe standardy oraz kierunki działań w obszarze zarządzania dziedzictwem kulturowym regionu łódzkiego.

Głównym celem strategicznym przygotowanego programu jest zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego i spuścizny dziejowej. Program definiuje trzy główne cele operacyjne:

- 1) Regionalny system zarządzania dziedzictwem kulturowym – w ramach tego celu prowadzone będą działania zmierzające do stworzenia mechanizmów współpracy w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym oraz cyfryzacji zasobów ewidencyjnych dziedzictwa kulturowego;
- 2) Atrakcyjny krajobraz kulturowy – w ramach tego celu prowadzone będą działania mające na celu rewitalizację układów przestrzennych miast i wsi, poprawę stanu obiektów i obszarów zabytkowych oraz działania zmierzające do poprawy stanu i dostępności zabytków ruchomych w muzeach oraz obiektach sakralnych;
- 3) Tożsamość wielokulturowa regionu – w ramach tego celu operacyjnego będą realizowane działania mające na celu kreowanie różnorodności kulturowej oraz edukacji kulturowej mieszkańców województwa.

Głównym założeniem programu jest podniesienie rangi środowiska kulturowego w życiu społeczno-gospodarczym województwa i poprawa jego kondycji. Dziedzictwo kulturowe województwa stanowi zasadniczy czynnik wpływający na kształtowanie tożsamości regionalnej. Świadome kształtowanie środowiska kulturowego i eksponowanie jego zasobów przyczyni się do upowszechniania kultury, podtrzymywania tradycji i zacieśniania więzi lokalnych oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu.

2.1.3. Strategia rozwoju województwa łódzkiego na lata 2007–2020

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007–2020 przyjęta została przez Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą nr XXXIII/644/13 z dnia 26 lutego 2013 roku.

Zakłada ona m.in. tworzenie wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego dla podejmowania współpracy, inwestowania i życia mieszkańców. Istotna w tym celu jest korelacja działań służących promocji gospodarczej, możliwości inwestycyjnych i atrakcyjności przyrodniczej i turystycznej regionu w celu podniesienia ich spójności i efektywności. Istotne jest także zwiększanie świadomości znaczenia spójnej promocji regionu oraz zwiększenie udziału środowisk lokalnych w działaniach promocyjnych regionu, wzrost poziomu wizualizacji estetycznej regionu ze szczególnym uwzględnieniem obszaru metropolitalnego. Główne działania podejmowane w tym zakresie to:

- promocja regionu w kraju i za granicą jako element zwiększenia atrakcyjności województwa,
- rozwój współpracy regionalnej w kraju i za granicą,
- promocja regionu poprzez wspieranie ponadregionalnych imprez handlowych, kulturalnych i sportowych,
- wykorzystanie walorów turystycznych i kulturalnych do promocji regionu,
- rozwój sektora turystyki oraz sektora usług związanych ze sposobami spędzania wolnego czasu w województwie,
- rewitalizacja terenów miejskich i przemysłowych,
- identyfikacja i gromadzenie danych dotyczących wizerunku województwa,
- wspieranie eksportu z terenu województwa łódzkiego (m.in. poprzez rozwijanie instytucji samorządu gospodarczego i innych wspomagających działalność eksportową przedsiębiorców).

W obszarze priorytetowym „Ład przestrzenny” celem strategicznym jest uporządkowanie gospodarki przestrzennej, w tym:

- zachowanie cennych wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych regionu,
- aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego województwa,
- wspieranie samorządów lokalnych chroniących przestrzeń jako dobro publiczne, zachowując jej walory estetyczne, kulturowe, przyrodnicze i społeczne,

- obejmowanie systemową ochroną prawną terenów o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

W obszarze priorytetowym „Tożsamość regionalna” celem strategicznym jest umocnienie identyfikacji mieszkańców z województwem poprzez:

- wspieranie oraz inicjowanie działań na rzecz przywracania, ochrony i kultywowania historycznych wartości regionu,
- pobudzanie, kształtowanie i wzmacnianie kulturotwórczej funkcji ośrodków osadniczych,
- opracowanie zasad i programów ochrony środowiska kulturowego,
- rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych oraz obiektów zabytkowych wraz z ich otoczeniem i ochroną ekspozycji w tym zagospodarowanie obiektów związanych z historią regionu na cele kulturalne,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w regionie,
- wsparcie inwestycyjne infrastruktury kultury,
- wsparcie działalności instytucji nauki i kultury pełniących funkcje kulturotwórcze i edukacyjne metropolii oraz ośrodków regionalnych na rzecz całego regionu oraz promowanie powiązań międzyregionalnych i międzynarodowych.

2.1.4. Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Łódzkiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego przyjęty został uchwałą nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.

W rozdziale „Powiązania środowiskowe i kulturowe” dokonana została analiza dziedzictwa kulturowego całego województwa. Zwrócono uwagę iż mimo znacznej ilości obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie województwa znaczna ich część znajduje się w stanie znacznego zaniedbania. Do największych problemów z zakresu ochrony i kształtowania dziedzictwa kulturowego należą:

- niedostatecznie kontrolowany proces urbanizacji obszarów atrakcyjnych kulturowo, szczególnie w obszarach miast historycznych i krajobrazie dolin rzecznych,
- brak obwodnic większości historycznych miast, gdzie występuje duże natężenie ruchu komunikacyjnego w strefach zabytkowych,
- istnienie wielu obszarów zdegradowanych wymagających rewitalizacji,
- brak zintegrowanego systemu informacji o obiektach zabytkowych do rewaloryzacji i rewitalizacji oraz odpowiedniego ich zagospodarowania,
- brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz całościowej gminnej ewidencji zabytków i gminnych programów opieki nad zabytkami,
- brak opracowań analitycznych i studialnych krajobrazu kulturowego,
- zły stan techniczny licznych obiektów zabytkowych,
- niska świadomość społeczna w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, a szczególnie zabytków archeologicznych.

Celem polityki przestrzennej województwa jest m.in. przeciwdziałanie tendencjom degradacji środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz kształtowanie ładu przestrzennego i ekologicznego oraz stworzenie regionu zintegrowanego, posiadającego własną tożsamość narodową.

2.1.5. Strategia rozwoju Powiatu Bełchatowskiego na lata 2015–2020

W rozdziale 2 Strategii dokonana została analiza stanu obecnego, wskazująca na istnienie wielu godnych uwagi obiektów w Powiecie Bełchatowskim, w tym znajdujące się w Gminie Szczerców dworek z miejscowości Lubiec oraz zespół schronów bojowych w okolicach Szczercowa. Szczególne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego mają działania wyodrębnione w przeprowadzonej analizie strategicznej powiatu w obszarze problematyki społecznej. To właśnie ona zakłada rewitalizację obiektów sektora usług publicznych.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchomości o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków

Na terenie gminy Szczerców znajdują się jedynie 4 obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków. Z uwagi na niewielką ilość zachowanych obiektów wszystkie z nich należy traktować priorytetowo. Poniżej znajduje się lista tych obiektów:

Lubiec

- zespół dworski, 1 poł. XIX:
- dwór, nr rej.: 174 z 18.08.1967,
- park, nr rej.: 355 z 06.08.1985 i z 15.09.1993.

Szczerców

- kaplica p.w. św. Trójcy przy kościele par. p.w. Narodzenia NMP, 1686, nr rej.: 520-III-21 z 27.02.1950,
- kaplica cmentarna p.w. św. Barbary, drewn., XVIII, nr rej.: 440 z 25.07.1967.

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości – gminna ewidencja zabytków

Zgodnie z art. 21 Ustawy ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy. Zakres działań związanych z utworzeniem i sposobem zakładania gminnej ewidencji zabytków reguluje Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. z 2011 r. poz. 661) oraz przepisy zawarte w art. 22 Ustawy. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchomości wpisane do rejestru,
- inne zabytki nieruchomości znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- inne zabytki nieruchomości wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości spoczywa na Wójcie gminy. Gminna ewidencja nie jest dokumentem zamkniętym i winna być uzupełniana i weryfikowana. W założeniu ma być ona dokumentem otwartym, w miarę potrzeb aktualizowanym. Na gminną ewidencję składają się karty adresowe obiektów wpisanych do rejestru zabytków, jak również historycznych zespołów budowlanych, cmentarzy, układów zieleni zabytkowej i krajobrazu kulturowego oraz stanowisk archeologicznych. Jej zmiany nie powodują nieważności ustaleń w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami. Ewidencja gminna winna podlegać okresowej aktualizacji. Polega ona m.in. na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących lub gruntownie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji itp.), w oparciu o dane dostarczane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim, lub uzupełnieniu o nowe pozycje gdy zaszły zmiany w statusie prawnym – np. poprzez wpis do rejestru zabytków, nowe ustalenia naukowe, odkrycie nowych stanowisk archeologicznych.

3.3. Krajobraz kulturowy

Na terenie gminy brak obszarów związanych z istnieniem krajobrazu kulturowego, istniejących zakomponowanych układów zabytkowej zieleni, parków, układów ruralistycznych, kwalifikujących się do wpisania do rejestru zabytków. Ochroną należy natomiast objąć zabytkowe zespoły cmentarzy – 2 katolickich (w miejscowościach Szczerców i Chabielice), jednego żydowskiego (zlokalizowanego w Szczercowie oraz cmentarza wojennego (zlokalizowany we wsi Szubienice). Na terenie gminy znajduje się także, w okolicach wsi Lubiec, mogiła ofiar terroru z roku 1941.

3.4. Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy przeprowadzono badania w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski, systematycznego projektu obejmującego obszar całego kraju, a mającego na celu całościową inwentaryzację zasobów dziedzictwa archeologicznego. W ostatnich latach ponownie przeprowadzono na części terenu gminy badania powierzchniowe umożliwiające weryfikację przeprowadzonej inwentaryzacji lub rozszerzenie jej o nowe stanowiska.

Potencjalne zagrożenia dla stanowisk archeologicznych dla obszaru Gminy Szczerców mogą być związane z budową dróg, rozwojem zabudowy mieszkaniowej, budową infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

3.4.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy

Na terenie gminy brak stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

3.4.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej

Na terenie gminy brak stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

4.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego

4.1.1. Ocena szans i zagrożeń dla środowiska kulturowego gminy Szczerców

W planowaniu strategicznym sposobem na syntezę i ocenę m.in. na dziedzin mających wpływ na środowisko kulturowe może być metoda analizy SWOT, stanowiąca zestawienie cech określających: **S** (Strong) – silne strony, **W** (Weak) – słabe strony, **O** (Opportunities) – szanse, **T** (Threats) – zagrożenia.

W odniesieniu do istniejącej sytuacji przestrzennej środowiska kulturowego w gminie Szczerców można to opisać w następujący sposób:

Silne strony:

- stabilna sytuacja gospodarcza gminy związana z istniejącymi i działającymi na terenie gminy zakładami przemysłowymi (odkrywką węgla brunatnego),
- zachowane przestrzenne układy urbanistyczne Szczercowa oraz wsi na terenie gminy.

Słabe strony:

- niewielka ilość zachowanych obiektów zabytkowych,
- niewielka i słabo rozwinięta baza turystyczna,
- słaby stan zachowania obiektów znajdujących się w rękach prywatnych właścicieli.

Szanse (w tym bezpośrednio związane z ochroną zabytków):

- uwzględnienie zagadnień związanych z zakresem ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym,
- możliwość pozyskania środków dla gminnego programu ochrony zabytków dziedzictwa kulturowego z funduszy strukturalnych UE.

Zagrożenia:

- brak potencjalnych inwestorów,
- degradacja zabytków,
- zagrożenia związane z degradacją przestrzeni w wyniku działalności wydobywczej,
- brak powszechnej świadomości o potencjalnej wartości zastanych zasobów kulturowych.

4.1.2. Zabytki nieruchome

Na terenie gminy znajduje się jedynie bardzo niewielka ilość zachowanych obiektów zabytkowych. Łącznie w gminnej ewidencji zabytków znajduje się jedynie 25 obiektów. Stanowią one bardzo skąpe świadectwo wielowiekowej historii Szczercowa i całej gminy. Jest to wynikiem dużych zniszczeń jakie dotknęły gminę w

trakcie II wojny światowej. W trakcie jej trwania znaczna część zabudowy została zniszczona w sposób uniemożliwiający odbudowę. Wynikiem tego jest współczesna zabudowa Szczercowa. Okres II wojny światowej miał także niezwykle destrukcyjny wpływ na społeczności zamieszkujące gminę. Znaczną jej część stanowili obywatele polscy wyznania mojżeszowego. W wyniku polityki okupanta, której efektem były początkowo wywóz do prac przymusowych i gromadzenie ludności żydowskiej w gettach, a następnie masowa eksterminacja, zniknęła z powierzchni ziemi ta niezwykle liczna, przed II Wojną Światową, grupa mieszkańców Szczercowa.

Do najważniejszych znajdujących się na terenie gminy zabytków należy zaliczyć dwór klasycystyczny wraz z zachowanym parkiem podworskim w miejscowości Lubiec. Dwór ten pochodzi z lat 30 XIX wieku. W chwili obecnej znajduje się on w dość dobrej kondycji, brak jest bezpośrednich zagrożeń dla budynku. Obiekt ten jest wpisany także do wojewódzkiego rejestru zabytków co zapewnia mu należyłą ochronę.

Liczna grupa zabytków znajdujących się na terenie gminy związana jest z obiektami kultu religijnego. Zaliczyć do niej można kilka zlokalizowanych w różnych częściach gminy kapliczek przydrożnych, kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Szczercowie oraz cmentarze (katolickie, żydowski, wojenny oraz mogiła ofiar terroru). Na terenie cmentarza parafialnego w Szczercowie znajduje się także zachowana kaplica cmentarna, która wymaga dość dużych prac konserwatorskich oraz kompleksowej restauracji. Sam kościół oraz kapliczki przydrożne znajdują się w dość dobrym stanie i nie wymagają w chwili obecnej znacznych nakładów inwestycyjnych by utrzymać je w tym stanie. Odmierna sytuacja dotyczy nieużytkowanych obecnie cmentarzy. O ile teren cmentarza wojskowego jest obecnie zabezpieczony, a na jego terenie wzniesiono nową tablicę przypominającą o charakterze tego miejsca, o tyle niestety nie można powiedzieć tego o dawnym cmentarzu żydowskim, który obecnie nie jest w żaden sposób zabezpieczony. Osobno należy zwrócić uwagę na zły stan znajdujących się na obu cmentarzach nagrobków.

Kolejną grupę znajdujących się na terenie gminy zabytków stanowią obiekty związane z działalnością przemysłową. Znajduje się tu kilka drewnianych lub drewniano-murowanych młynów wodnych. Wszystkie te obiekty znajdują się obecnie w rękach prywatnych. Stan zachowania tych obiektów jest obecnie dość słaby, niektóre z nich wymagałyby natychmiastowych prac, by uchronić je przed rozpadem.

4.1.3. Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy znajdują się 232 stanowiska archeologiczne. Ujęte w niej stanowiska pokazują iż tereny gminy były zamieszkiwane przez ludzi od najdawniejszych czasów. W ramach przeprowadzonych w roku 2013 prac wykonana została gminna ewidencja stanowisk archeologicznych. Dzięki posiadaniu powyższej ewidencji aspekty związane z ochroną archeologicznego dziedzictwa kulturowego będą z łatwością i z należyłą uwagą uwzględniane w prowadzonych przez gminę pracach związanych z zagospodarowaniem przestrzennym.

Prace ziemne prowadzone w strefie ochrony stanowisk archeologicznych wymagają prowadzenia badań archeologicznych w zakresie uzgodnionym z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Badania archeologiczne polegające na odkryciu, rozpoznaniu, zadokumentowaniu i pozyskaniu poszczególnych zabytków archeologicznych pozwalają na uwolnienie terenu od substancji zabytkowej. Obowiązek prowadzenia takich badań umożliwia rzetelne i naukowe realizowanie zasad ochrony zabytków oraz zapewnia akceptację konserwatorską na wykonanie inwestycji budowlanej. Jest to szczególnie ważne podczas takich inwestycji jak budowa budynków mieszkalnych i usługowych oraz inwestycji liniowych takich jak: przyłącza kanalizacji deszczowej, sanitarnej, gazowej, telekomunikacyjnej.

Należy pamiętać również o pracach ziemno-budowlanych związanych z przebudową lub rozbiórką budynków wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków. Towarzyszące im badania archeologiczne są niezwykle istotne w procesie rekonstrukcji dawnej zabudowy.

Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie gminy była utworzona w południowej jej części odkrywka węgla brunatnego. Prace związane z wydobywaniem były jednak poprzedzone przez prace archeologiczne, które pozwoliły zadokumentować znajdujące się na tym terenie pozostałości dawnego osadnictwa.

4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W rozdziale 2 uchwalonego w dniu 4.11.2014 r. przez Radę Gminy w Szczercowie studium przeprowadzono analizę znajdujących się na terenie gminy wartości kulturowych. Zaliczono do nich:

- układy przestrzenne historycznych miejscowości,
- tereny i obiekty wpisane do rejestru zabytków,
- tereny i obiekty w ewidencji konserwatorskiej,
- zabytki techniki,
- stanowiska archeologiczne,
- miejsca pamięci narodowej.

Na uwagę należy tu zwrócić na znajdujące się na terenie gminy historyczne układy przestrzenne obejmujące wsie Chabielice, Leśniaki, Lubiec, Stanisławów I i Stanisławów II oraz Kuźnicę Lubiecką oraz układ miejski Szczercowa jako jedną z wartości kulturowych przeznaczonych do ochrony.

W studium postuluje się utworzenie stref ochrony konserwatorskiej dla cmentarzy: żydowskiego w Szczercowie oraz wojennego w Szubienicach. Prace te należy przeprowadzić na etapie uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i po niezbędnej ocenie stopnia zachowania.

4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy

Obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (stan na dzień 15.12.2016 r.):

1. Uchwała nr X/66/03 Rady Gminy Szczerców z dnia 4 sierpnia 2003 r., w sprawie zmiany fragmentów miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Szczerców wynikających z założeń techniczno-ekonomicznych budowy Odkrywki Szczerców

2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu obszaru gminy Szczerców obejmujący tereny w miejscowościach Szczerców, Zagadki, Załuże, Podklucze przyjęty uchwałą Rady Gminy Szczerców nr XXVII/170/08 z dnia 30 grudnia 2008 r.

3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Szczerców w zakresie trasy linii elektroenergetycznej 400kV Bełchatów – Trębaczew przyjęty uchwałą Rady Gminy Szczerców nr XXVI/164/08 z dnia 11 grudnia 2008 r.

4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o numerze ewidencyjnym 639, położonej w miejscowości Szczerców, z przeznaczeniem na cele budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego i usługowego przyjęty uchwałą Rady Gminy Szczerców nr XXII/185/12 z dnia 18 października 2012 r.

5. Uchwała nr XXX/266/13 Rady Gminy Szczerców z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru Gminy Szczerców.

6. Uchwała nr VIII/75/15 Rady Gminy Szczerców z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru Gminy Szczerców.

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami

Zagadnienia związane z opieką nad zabytkami stanowią dla samorządu gminnego istotny obszar działania. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami zostały przez Ustawodawcę określone w art. 87 ust. 2 ustawy. W związku z tym przyjmuje się następujące cele gminnego programu opieki nad zabytkami:

1. Konsekwentne i planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami jako potwierdzenie uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gminy.

2. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

3. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

4. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.

5. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.

7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

8. Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania w opiece nad zabytkami funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

9. Uregulowanie stanu formalno–prawnego obiektów i obszarów zabytkowych.

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

6.1. Prowadzenie gminnej ewidencji zabytków

- a) Gminna ewidencja zabytków została sporządzona w 2009 roku,
- b) Ewidencja będzie systematycznie uzupełniana o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną, wynikającą także z remontów i przebudów obiektów w niej się znajdujących. Nie wyklucza się rozszerzenia ewidencji, po konsultacji z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, o nowe obiekty,
- c) w roku 2013 wykonano gminną ewidencję zabytków archeologicznych. Lista stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji stanowi załącznik do niniejszego programu,
- d) uzupełnianie i weryfikowanie wykonanej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji uzyskiwanych od WKZ o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań.

6.2. Działania w zakresie odnowy zabytków

6.2.1. Pomoc właścicielom zabytków w uzyskaniu zewnętrznego finansowania opieki nad zabytkami:

- a) informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków,
- b) merytoryczna pomoc właścicielom zabytków w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o pozyskanie środków na odnowę zabytków.

6.2.2. Pomoc ze środków własnych właścicielom obiektów zabytkowych w zakresie finansowania opieki nad zabytkami:

- a) dofinansowanie właścicielom obiektów zabytkowych prac nad przygotowaniem niezbędnej dokumentacji do wystąpienia o dokonanie przez Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpisu danego obiektu do rejestru zabytków (m.in. karta zabytku architektury i budownictwa),
- b) dofinansowanie prac nad przygotowaniem przez właściciela niezbędnej dokumentacji budowlanej, inwentaryzacji, opinie o stanie technicznym, kosztorysu na prace konserwatorskie i restauratorskie lub roboty budowlane przy obiekcie zabytkowym wpisanym do rejestru zabytków,
- c) dotacje dla właścicieli zabytków nieruchomości na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków zasadach określonych w art. 81 ustawy.

6.2.3. Działania w zakresie odnowy zabytkowych cmentarzy

- a) podjęcie działań mających na celu objęcie ochroną prawną dawnych cmentarzy na terenie gminy: 1 żydowskiego i 1 wojennego,
- b) rewitalizacja zabytkowych cmentarzy,
- c) oznakowanie tych cmentarzy,
- d) włączenie ich w system informacji wizualnej gminy.

6.3. Cele i założenia ochrony stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych z terenu gminy Szczerców

W celu ochrony stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych zagadnienia związane z ochroną zabytków archeologicznych należy ujmować w dokumentach planistycznych, takich jak: plany zagospodarowania przestrzennego, warunki zabudowy, decyzje lokalizacyjne inwestycji celu publicznego itd.. W trakcie realizacji inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu należy respektować i realizować zalecenia dotyczące ochrony zabytków archeologicznych wynikające z opinii i decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim. Dla ochrony tych stanowisk niezbędnym jest:

- respektowanie wyznaczonych stref ochrony stanowisk archeologicznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych,
- wprowadzenie zapisu zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych, tj. układu urbanistycznego, zabytkowych cmentarzy i parków, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków:

„prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają prowadzenia badań archeologicznych, na które należy uzyskać pozwolenie konserwatora zabytków, który określi warunki realizacji inwestycji”.

6.4. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami zawartych w punkcie 5

W celu zapewnienia właściwej realizacji Gminnego programu ochrony zabytków oraz zobowiązań z niego wynikających zamierza się powołać stanowisko Koordynatora ds. ochrony zabytków i rewitalizacji na terenie gminy Szczerców. Do głównych zadań realizowanych na tym stanowisku będzie należało m.in.:

- monitoring realizacji zadań określonych w niniejszym programie i przedstawianie sprawozdań z jego realizacji Wójtowi,
- ciągła aktualizacja gminnej ewidencji zabytków, w tym systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną, wynikające także z remontów i przebudów tych obiektów,
- gromadzenie informacji na temat stanu zachowania obiektów zabytkowych na terenie gminy, typowanie obiektów najbardziej zagrożonych, w których należy najpilniej przeprowadzić prace remontowe,
- prowadzenie wykazu z informacjami o źródłach finansowania ochrony zabytków, o terminach składania wniosków (Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, fundusze Unii Europejskiej), wymaganych dokumentach itp.,
- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków,
- merytoryczna pomoc właścicielom zabytków w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o pozyskanie środków na odnowę zabytków,
- współpraca z innymi komórkami i wydziałami Urzędu Gminy w celu koordynacji działań związanych z działaniami przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy,
- gromadzenie wniosków od właścicieli obiektów zabytkowych o udzielenie dotacji na prowadzenie prac remontowych, budowlanych i konserwatorskich. Merytoryczna ocena tych wniosków oraz kwalifikowanie ich do realizacji,
- współpraca ze służbami finansowymi Gminy w celu właściwego planowania i uwzględniania środków na finansowanie ochrony zabytków w budżecie gminy,

- uczestnictwo w konferencjach, szkoleniach, sympozjach i innych spotkaniach związanych z szeroko rozumianą ochroną dziedzictwa kulturowego oraz ochroną zabytków w celu pozyskiwania niezbędnej wiedzy dot. nowych źródeł finansowania na ochronę zabytków, rewitalizację itp.,
- uczestnictwo i współpraca pod kątem merytorycznym w działaniach promocyjnych gminy w celu włączenia w nie zagadnień związanych z ochroną zabytków.

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami (określa gmina z zakresu: instrumentów prawnych, instrumentów finansowych, instrumentów społecznych oraz koordynacja i kontrolna).

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminny. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty mające do czynienia z obiektami i przestrzeniami zabytkowymi, tak, by wywołać ich pożądane zachowania prowadzące do realizacji zamierzonych celów. Głównym odbiorcą programu jest społeczność gminy, która bezpośrednio odczuje efekty jego wdrażania.

Dostępne instrumentarium, jakie można wykorzystać do realizacji niniejszego programu, wynika z obowiązującego prawa i przepisów w nim określonych oraz opartych na nich działaniach umocowanych w realiach finansów publicznych i instrumentów prawno-ekonomicznych. Stąd można wyróżnić pięć rodzajów instrumentów, jakie należy wykorzystywać przy realizacji niniejszego programu:

- **instrumenty prawne** (wynikające z przepisów prawnych dokumenty wydawane przez Konserwatora Zabytków, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego),
- **instrumenty koordynacji** (plan rozwoju lokalnego, programy rozwoju infrastruktury miejskiej, programy ochrony środowiska, programy prac konserwatorskich, studia i analizy, koncepcje, plany rewitalizacji, prowadzenie instytucji, w tym tworzenie podmiotów prawnych, współpraca z ośrodkami akademickimi i naukowymi),
- **instrumenty finansowe** (dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe, zbiórki społeczne, programy operacyjne uwzględniające finansowanie z funduszy Wspólnoty Europejskiej),
- **instrumenty społeczne** (edukacja kulturowa, informacja, współdziałanie z organizacjami społecznymi),
- **instrumenty kontrolne** (aktualizacja danych o stanie zabytków na terenie gminy, stanu zagospodarowania przestrzennego gminy, monitoring środowiska kulturowego, ciągła weryfikacja zasobów gminnej ewidencji zabytków itp.).

Uruchomienie podanych instrumentów wymaga od władz i społeczności lokalnej inicjatywy i konkretnych działań, które są prowadzone w wielu sferach działalności, w tym: - wykorzystanie istniejących przepisów prawnych związanych z polityką ochrony zabytków w celu przygotowania efektywnej polityki ochrony środowiska kulturowego w mieście;

- wykorzystywanie regionalnych programów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami dla realizacji gminnego programu (programy na poziomie powiatu, województwa oraz kraju),
- pozyskiwanie wszelkich dostępnych źródeł finansowania opieki nad zabytkami i realizacji zadań określonych w tym programie,
- włączanie problematyki związanej z opieką nad zabytkami do planistycznych opracowań związanych z zagospodarowaniem przestrzennym gminy,
- tworzenie opracowań planistycznych odpowiednio dla potrzeb ochrony zabytków oraz sporządzanie analiz i oceny skutków wpływu planowanych działań inwestycyjnych na środowisko kulturowe gminy,
- koordynowanie działań prowadzonych w stosunku do środowiska kulturowego na terenie gminy,
- pozyskanie poparcia społecznego dla działań związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami,
- prowadzenie ciągłego monitoringu zmian w zakresie środowiska kulturowego,

- współpraca z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną zabytków i opieką nad zabytkami.

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Proces osiągania celów Programu opieki nad zabytkami będzie monitorowany przez wyznaczonego przez Wójta Koordynatora, poprzez analizę stopnia ich realizacji. Będzie ona obejmowała:

- a) bieżący monitoring (przynajmniej raz do roku) gminnej ewidencji zabytków, uwzględniający informacje o stanie zachowania obiektów, zmianach lokalizacyjnych, zmianach stosunków własnościowych,
- b) ocenę zaawansowania prac związanych z rewitalizacją obiektów zabytkowych,
- c) ocenę kontaktów z właścicielami obiektów, w zakresie działań zmierzających do rewitalizacji obiektów zabytkowych.

Analiza ta będzie dokonywana każdorazowo przez Wójta Gminy po upływie 2 lat funkcjonowania Programu i zakończona raportem Wójta przedkładanym Radzie Gminy. W miarę rozwoju systemu monitorowania przewiduje się weryfikację sposobu tejże oceny.

9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Główny obowiązek dbania o stan zabytków, a tym samym ponoszenia nakładów na prace konserwatorskie, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych. Istnieje możliwość dofinansowania zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z budżetu państwa. Wsparcie finansowe pochodzi ze środków:

- 1) Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programów Operacyjnych;
- 2) Wojewody Łódzkiego, będących w dyspozycji Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- 3) Budżetu samorządu województwa łódzkiego i jednostek samorządu terytorialnego;
- 4) Funduszu Kościelnego (dla prac przy obiektach sakralnych, nie obejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów).

Z uwagi na fakt, iż nie są jeszcze znane możliwości jakie będą dostępne w kolejnych latach konieczne jest monitorowanie przez Koordynatora ds. ochrony zabytków i rewitalizacji dostępnych możliwości, źródeł i programów w ramach których możliwe będzie wsparcie lokalnego budżetu w działaniach związanych z ochroną zabytków i rewitalizacją przestrzeni miejskiej.

Omówienie wybranych zewnętrznych źródeł finansowania opieki nad zabytkami.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

- a) Program Operacyjny „DZIEDZICTWO KULTUROWE”.

Program realizowany jest w ramach 6 priorytetów: Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych, rozwój instytucji muzealnych, ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju, ochrona zabytków archeologicznych, tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego, ochrona zabytkowych cmentarzy. Podstawowym celem programu jest: ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym dziedzictwa archeologicznego), kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych, udostępnianie zabytków na cele publiczne, utrwalanie zasobów dziedzictwa kulturowego w formie cyfrowej, renowacja i konserwacja zabytkowych cmentarzy (z wyjątkiem grobów i cmentarzy wojennych).

- b) Program Operacyjny „PROMESA MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO”.

Celem Programu Operacyjnego „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego” jest zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury. Program polega na dofinansowaniu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wkładu krajowego do wybranych

projektów kulturalnych, realizowanych przy współdziałaniu środków europejskich. Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego to inaczej umowa przyrzeczenia o współfinansowaniu projektów realizowanych ze środków europejskich pod warunkiem ich wyboru do realizacji przez właściwe organy w ramach m.in. obu mechanizmów finansowych, funduszy strukturalnych i programów wspólnotowych.

Wnioski o „Promesę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego” należy składać w Departamencie Strategii Kultury i Funduszy Europejskich w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Promesa MKiDN może pokrywać maksymalnie 90% wkładu krajowego. W szczególnych przypadkach Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego może zdecydować o pokryciu więcej niż 90% wkładu krajowego.

Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim

Konserwator Zabytków może udzielić dofinansowania ze środków finansowych z budżetu państwa, w części, której dysponentem jest Wojewoda Łódzki. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 74 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Urząd Marszałkowski - Departament Kultury

Departament wykonuje zadania w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, koordynuje i kontroluje działalność wojewódzkich samorządowych instytucji kultury oraz współpracuje z organizacjami pożytku publicznego w zakresie kultury i sztuki oraz ochrony dziedzictwa narodowego.

Do podstawowych zadań departamentu należy:

- a) organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej poprzez instytucje kultury w zakresie:
 - edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,
 - gromadzenia, dokumentowania, tworzenia, ochrony i udostępnienia dóbr kultury,
 - tworzenia warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i nauką,
 - tworzenia warunków dla kultywowania folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
 - rozpatrywania, rozbudzania i zaspokajania potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- b) realizacja zadań związanych z tworzeniem i likwidacją instytucji kultury, ich finansowaniem oraz opracowywaniem dla nich statutów,
- c) mecenat nad działalnością kulturalną polegający na jej wspieraniu i promocji, w tym wykonywanie zadań z zakresu kultury oraz ochrony dziedzictwa narodowego wynikających z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- d) organizowanie pomocy finansowej na działalność kulturalną o szczególnym znaczeniu prowadzoną w kraju i za granicą,
- e) Prowadzenie działań związanych z:
 - ustanowieniem i przyznawaniem dorocznych nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony dóbr kultury,
 - przyznawaniem stypendiów osobom zajmującym się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem i ochroną dóbr kultury,
- f) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury,
- g) działania na rzecz pielęgnowania polskości, rozwoju i kształtowania świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców województwa oraz zachowania wartości środowiska kulturalnego,
- h) wspieranie rozwoju kultury oraz ochrona i racjonalne wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego,
- i) dbałość o dobra kultury i podejmowanie działań ochronnych oraz uwzględnianie zadań z zakresu ochrony zabytków w budżecie Województwa Łódzkiego.

10. Załączniki

- Załącznik nr 1 Spis obiektów w gminnej ewidencji zabytków,
- Załącznik nr 2 Spis stanowisk archeologicznych z terenu gminy wpisanych do gminnej ewidencji zabytków.

Załącznik nr 1

SPIS OBIEKTÓW W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Ulica	Nr	Uwagi
1	Chabielice	Cmentarz			
2	Chabielice Kolonia	Kapliczka			
3	Lubiec	Dwór			
4	Lubiec	Młyn			przy drodze woj. nr 48
5	Lubiec	Park podworski			
6	Lubiec	Mogiła			las przy drodze woj.
7	Lubiec	Schrony bojowe			obręb Lubiec
8	Magdalenów	Obora		26	
9	Magdalenów	Dom		16	
10	Rudzisko	Młyn wodny			na rzece Pilski
11	Rudzisko	Zabudowania gospodarcze			przy młynie
12	Stanisławów II	Dom		52	
13	Szczercowska Wieś	Młyn wodny			na rzece Pilski
14	Szczerców	Stodoła i obora	Piotrkowska	10	
15	Szczerców	Dom	Piotrkowska 8		
16	Szczerców	Kapliczka	Kącik		
17	Szczerców	Figurka św. Floriana	Pl. Św. Floriana		
18	Szczerców	Kapliczka	Cmentarna		
19	Szczerców	Kaplica cmentarna			cmentarz parafialny
20	Szczerców	Kaplica pw. św. Trójcy			
21	Szczerców	Kościół pw. Narodzenia Pańskiego			
22	Szczerców	Cmentarz	Cmentarna		
23	Szczerców	Cmentarz			cmentarz żydowski
24	Szubienice	Cmentarz			cmentarz wojenny z I i II wojny światowej
25	Zbyszek	Młyn wodny			na rzece Pilski

Załącznik nr 2

SPIS STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Lp.	Miejscowość	Nr stan.	Typ i chronologia	Obszar AZP
1	Dubie	1	Ślad osadniczy – późny paleolit	75-48/1
2	Kolonia Dubie	1	Cmentarzysko – kul. pomorska	75-48/2
3	Szczerców	1	Ślad osadniczy – kul. łużycka	75-48/3
4	Kolonia Dubie	2	Osada – epoka kamienia, kul. łużycka, późne średniowiecze	75-48/8
5	Kolonia Dubie	3	Osada – nowożytność	75-48/9
6	Szczercowska Wieś	1	Osada – nowożytność	75-48/10
7	Szczercowska Wieś	2	Ślad osadniczy – KPL, kul. przeworska	75-48/11
8	Szczercowska Wieś	3	Ślad osadniczy – kul. przeworska	75-48/12
9	Grudna	1	Ślad osadniczy – schyłkowy paleolit, mezolit, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/13
10	Grudna	2	Ślad osadniczy – kul. łużycka	75-48/14
11	Szczerców Praga	1	Osada – nowożytność	75-48/15
12	Dzbanki	1	Ślad osadniczy – wczesne i późne średniowiecze, nowożytność	75-48/16
13	Zagrodniki	1	Ślad osadniczy – późne średniowiecze	75-48/17
14	Ługi	10	Obozowisko – epoka kamienia	74-48/12
15	Ługi	1	Obozowisko – mezolit	74-48/13
16	Ługi	2	Obozowisko – epoka kamienia	74-48/14
17	Ługi	3	Obozowisko – epoka kamienia	74-48/15
18	Ługi	4	Obozowisko – mezolit	74-48/16
19	Ługi	5	Obozowisko – mezolit	74-48/17
20	Ługi	6	Ślad osadniczy – epoka kamienia	74-48/18
21	Ługi	7	Ślad osadniczy – mezolit	74-48/19
22	Ługi	8	Obozowisko – epoka kamienia	74-48/20
23	Borowiaki	1	Osada – nowożytność	74-48/21
24	Marcelów	1	Ślad osadniczy – pradzieje, nowożytność	74-48/22
25	Marcelów	2	Osada – nowożytność	74-48/23
26	Marcelów	3	Osada – nowożytność	74-48/24
27	Ługi	9	Ślad osadniczy – epoka kamienia	74-48/26
28	Lubiec	1	Osada – nowożytność	74-49/2
29	Lubiec	2	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	74-49/3
30	Lubiec	3	Ślad osadniczy – epoka kamienia/wczesna epoka brązu	74-49/4
31	Lubiec	4	Osada – nowożytność	74-49/5
32	Lubiec	5	Osada – późne średniowiecze	74-49/6

33	Lubiec	6	Osada – kul. przeworska, późne średniowiecze	74-49/7
34	Lubiec	7	Ślad osadniczy – mezolit	74-49/8
35	Lubiec	8	Osada – wczesne średniowiecze, nowożytność	74-49/9
36	Lubiec	9	Osada – wczesne średniowiecze	74-49/10
37	Lubiec	10	Osada – nowożytność	74-49/11
38	Lubiec	11	Osada – wczesne i późne średniowiecze, nowożytność	74-49/12
39	Lubiec	12	Ślad osadniczy – epoka kamienia, epoka brązu	74-49/13
40	Lubiec	13	Osada – kul. łuzicka	74-49/14
41	Kuźnica Lubiecka	1	Osada – nowożytność	74-49/15
42	Kuźnica Lubiecka	2	Ślad osadniczy – epoka kamienia	74-49/16
43	Kuźnica Lubiecka	3	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	74-49/17
44	Kuźnica Lubiecka	4	Osada – nowożytność	74-49/18
45	Kuźnica Lubiecka	5	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	74-49/19
46	Kuźnica Lubiecka	6	Ślad osadniczy – kul. przeworska	74-49/20
47	Kuźnica Lubiecka	7	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	74-49/21
48	Zbyszek	1	Osada – nowożytność	74-49/30
49	Zbyszek	2	Osada – nowożytność	74-49/31
50	Zbyszek	3	Osada – nowożytność	74-49/32
51	Zbyszek	4	Osada – nowożytność	74-49/33
52	Zbyszek	5	Osada – nowożytność	74-49/34
53	Zbyszek	6	Osada – nowożytność	74-49/35
54	Szczerców Załuże	4	Ślad osadniczy – pradzieje, nowożytność	75-49/1
55	Szczerców Załuże	5	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-49/2
56	Szczerców Załuże	6	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	75-49/3
57	Szczerców Załuże	7	Ślad osadniczy – nowożytność	75-49/4
58	Szczerców Załuże	8	Osada – pradzieje, nowożytność	75-49/5
59	Szczerców Załuże	9	Osada – nowożytność	75-49/6
60	Szczerców Załuże	10	Osada – nowożytność	75-49/7
61	Szczerców Załuże	11	Osada – nowożytność	75-49/8
62	Lubiec	14	Osada – nowożytność	75-49/9
63	Kuźnica Lubiecka	8	Ślad osadniczy – późne średniowiecze, nowożytność	75-49/10
64	Magdalenów	1	Osada – nowożytność	75-49/11
65	Magdalenów	2	Osada – nowożytność	75-49/12
66	Magdalenów	3	Ślad osadniczy – mezolit, nowożytność	75-49/13
67	Magdalenów	4	Osada – nowożytność	75-49/14
68	Magdalenów	5	Osada – nowożytność	75-49/15
69	Magdalenów	6	Osada – nowożytność	75-49/16
70	Magdalenów	7	Osada – późne średniowiecze	75-49/17

71	Magdalenów		Osada – późne średniowiecze	75-49/18
72	Chabielice	1	Cmentarzysko – kul. łużycka	77-48/1
73	Chabielice	2	Ślad osadniczy – kul. łużycka, nowożytność	77-48/4
74	Chabielice Kolonia	4	Ślad osadniczy – kul. łużycka, nowożytność	77-48/5
75	Chabielice Kolonia	3	Ślad osadniczy – KPL, kul. przeworska	77-48/6
76	Chabielice	4	Osada – pradzieje, schyłkowy neolit/wczesna epoka brązu, nowożytność	77-48/71
77	Chabielice	5	Ślad osadniczy – pradzieje, neolit, kul. trzciniecka, kul. łużycka, nowożytność	77-48/72
78	Chabielice	6	Osada – nowożytność	77-48/79
79	Szczerców	3	Obozowisko – kul. trzciniecka	76-48/2
80	Stanisławów I	7	Ślad osadniczy – nowożytność	76-48/9
81	Stanisławów I	2	Ślad osadniczy – neolit	76-48/10
82	Brzezie	1	Ślad osadniczy – kul. łużycka	76-48/11
83	Niwy	4	Osada – późne średniowiecze	76-48/12
84	Niwy Trakt Puszczański	5	Obozowisko – kul. łużycka, późne średniowiecze	76-48/13
85	Niwy Trakt Puszczański	6	Ślad osadniczy – nowożytność	76-48/14
86	Niwy Trakt Puszczański	7	Ślad osadniczy – neolit	76-48/15
87	Stanisławów I	3	Obozowisko – KCSZ	76-48/16
88	Stanisławów I	4	Obozowisko – kul. łużycka	76-48/17
89	Chabielice	3	Osada – kul. łużycka, nowożytność	76-48/24
90	Tatar	1	Ślad osadniczy – neolit	76-49/5
91	Podżar	1	Obozowisko – mezolit	76-49/13
92	Niwy	1	Osada – KPL, KCGD, KCSZ, kul. przeworska	76-49/14
93	Niwy	2	Obozowisko – KPL, KAK, kul. przeworska	76-49/15
94	Niwy	3	Ślad osadniczy – kul. przeworska	76-49/16
95	Osiny	1	Osada – wczesne średniowiecze, nowożytność	76-49/18
96	Stanisławów II	5	Ślad osadniczy – neolit	76-49/20
97	Stanisławów II	6	Ślad osadniczy – neolit/wczesna epoka brązu	76-49/21
98	Stanisławów I	1	Cmentarzysko – kul. łużycka	76-49/28
99	Lubośnia	1	Skarb – późne średniowiecze	76-49/29
100	Osiny Kolonia	1	Ślad osadniczy – pradzieje	77-49/6
101	Osiny Kolonia	2	Ślad osadniczy – wczesne i późne średniowiecze	77-49/9
102	Osiny Kolonia	3	Osada – późne średniowiecze	77-49/10
103	Osiny Kolonia	4	Osada – wczesne średniowiecze, nowożytność	77-49/11
104	Osiny Kolonia	5	Osada – kul. łużycka	77-49/12
105	Chabielice Kolonia	5	Cmentarzysko – kul. łużycka	77-49/13
106	Chabielice Kolonia	7	Ślad osadniczy – kul. łużycka	77-49/17
107	Chabielice Kolonia	8	Ślad osadniczy – kul. łużycka	77-49/18

108	Janówka	1	Osada – wczesne średniowiecze, nowożytność	77-49/19
109	Janówka	2	Huta szkła – nowożytność	77-49/20
110	Osiny Kolonia	6	Obozowisko – wczesna epoka brązu	77-49/24
111	Osiny Kolonia	7	Ślad osadniczy – kul. łużycka	77-49/25
112	Kolonia Dubie	4	Osada – pradziej, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/18
113	Szczerców	2	Osada – nowożytność	75-48/19
114	Szczercowska Wieś	4	Cmentarzysko – wczesne średniowiecze	75-48/20
115	Szczerców Załuże	13	Cmentarzysko – kul. łużycka	75-48/21
116	Szczerców	14	Osada – pradziej, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/42
117	Szczerców	15	Osada – kul. przeworska, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/43
118	Kościuszki	1	Ślad osadniczy – epoka kamienia, nowożytność	75-48/44
119	Kościuszki	2	Osada – wczesne i późne średniowiecze, nowożytność	75-48/45
120	Kościuszki	3	Ślad osadniczy – KPL, kul. przeworska	75-48/46
121	Kościuszki	4	Osada – kul. łużycka, nowożytność	75-48/47
122	Kościuszki	5	Ślad osadniczy – epoka kamienia, wczesne i późne średniowiecze	75-48/48
123	Kościuszki	6	Ślad osadniczy – epoka kamienia, późne średniowiecze	75-48/49
124	Szczerców	16	Osada – epoka kamienia, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/50
125	Szczerców	17	Osada – późne średniowiecze	75-48/51
126	Szczerców	18	Osada – kul. przeworska, późne średniowiecze	75-48/52
127	Szczerców	19	Ślad osadniczy – KCGD, kul. przeworska	75-48/53
128	Szczerców	20	Osada – epoka brązu, kul. przeworska, późne średniowiecze	75-48/54
129	Szczerców	21	Osada – epoka kamienia, wczesne i późne średniowiecze	75-48/55
130	Podklucze	1	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/56
131	Podklucze	2	Ślad osadniczy – późne średniowiecze	75-48/57
132	Podklucze	3	Osada – późne średniowiecze	75-48/58
133	Szczerców	22	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/59
134	Szczerców	23	Osada – późne średniowiecze	75-48/60
135	Szczerców	24	Osada – kul. przeworska	75-48/61
136	Szczerców	25	Osada – kul. przeworska	75-48/62
137	Stare Dubie	1	Ślad osadniczy – mezolit	75-48/63
138	Stare Dubie	2	Osada – epoka kamienia, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/64

139	Stare Dubie	3	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/65
140	Stare Dubie	4	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/66
141	Stare Dubie	5	Ślad osadniczy – kul. łużycka, kul. przeworska	75-48/72
142	Stare Dubie	6	Ślad osadniczy – kul. przeworska	75-48/73
143	Stare Dubie	7	Ślad osadniczy – epoka kamienia, kul. przeworska, późne średniowiecze	75-48/74
144	Stare Dubie	8	Ślad osadniczy – kul. łużycka, późne średniowiecze	75-48/75
145	Grudna	3	Osada – kul. przeworska, późne średniowiecze	75-48/76
146	Grudna	4	Osada – pradzieje, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/77
147	Grudna	5	Osada – kul. przeworska, późne średniowiecze	75-48/78
148	Grudna	6	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/79
149	Grudna	7	Ślad osadniczy – epoka kamienia, wczesne i późne średniowiecze	75-48/80
150	Grudna	8	Ślad osadniczy – wczesne i późne średniowiecze, nowożytność	75-48/81
151	Kolonia Szczercowska	1	Ślad osadniczy – kul. trzciniecka, późne średniowiecze	75-48/82
152	Kolonia Szczercowska	2	Osada – kul. przeworska, późne średniowiecze	75-48/83
153	Kolonia Szczercowska	3	Ślad osadniczy – pradzieje	75-48/84
154	Kolonia Szczercowska	4	Osada – epoka kamienia, kul. przeworska	75-48/85
155	Stare Dubie	9	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/104
156	Stare Dubie	10	Osada – epoka kamienia, późne średniowiecze	75-48/105
157	Stare Dubie	11	Osada – pradzieje, nowożytność	75-48/106
158	Stare Dubie	12	Ślad osadniczy – epoka kamienia, kul. przeworska	75-48/107
159	Stare Dubie	13	Cmentarzysko – kul. łużycka, obozowisko – mezolit	75-48/108
160	Stare Dubie	14	Osada – epoka kamienia, kul. przeworska, późne średniowiecze	75-48/109
161	Dzbanki	2	Ślad osadniczy – epoka kamienia, późne średniowiecze	75-48/111
162	Dzbanki	3	Osada – wczesne i późne średniowiecze	75-48/112
163	Dzbanki	4	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/113
164	Dzbanki	5	Osada – późne średniowiecze	75-48/114

165	Dzbanki	6	Ślad osadniczy – epoka kamienia, wczesna epoka brązu	75-48/115
166	Dzbanki	7	Osada – epoka kamienia, wczesne i późne średniowiecze	75-48/116
167	Dzbanki	8	Osada – kul. przeworska, wczesne i późne średniowiecze	75-48/117
168	Dzbanki	9	Osada – kul. łużycka, późne średniowiecze	75-48/118
169	Szczercowska Wieś	5	Ślad osadniczy – pradzieje	75-48/119
170	Szczercowska Wieś	6	Ślad osadniczy – epoka kamienia, nowożytność	75-48/120
171	Szczercowska Wieś	7	Ślad osadniczy – pradzieje, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/121
172	Szczercowska Wieś	8	Ślad osadniczy – epoka kamienia, późne średniowiecze	75-48/122
173	Szczercowska Wieś	9	Ślad osadniczy – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/123
174	Szczercowska Wieś	10	Ślad osadniczy – epoka kamienia, kul. łużycka, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/124
175	Rudzisko	1	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/125
176	Rudzisko	2	Ślad osadniczy – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/126
177	Rudzisko	3	Osada – kul. łużycka, kul. przeworska, późne średniowiecze	75-48/127
178	Szczercowska Wieś	11	Osada – kul. przeworska, wczesne średniowiecze, nowożytność	75-48/128
179	Szczercowska Wieś	12	Osada – pradzieje, wczesne i późne średniowiecze	75-48/129
180	Szczercowska Wieś	13	Osada – kul. przeworska, wczesne i późne średniowiecze	75-48/130
181	Szczercowska Wieś	14	Osada – kul. przeworska, wczesne i późne średniowiecze	75-48/131
182	Szczercowska Wieś	15	Ślad osadniczy – pradzieje, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/132
183	Szczercowska Wieś	16	Ślad osadniczy – pradzieje	75-48/133
184	Szczercowska Wieś	17	Ślad osadniczy – mezolit	75-48/134
185	Szczercowska Wieś	18	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/135
186	Rudzisko	4	Ślad osadniczy – epoka kamienia, nowożytność	75-48/136
187	Szczerców	26	Osada – epoka kamienia, wczesne i późne średniowiecze	75-48/137
188	Dubie	2	Ślad osadniczy – epoka kamienia, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/138
189	Dubie	3	Obozowisko – mezolit	75-48/139
190	Piecówka	1	Ślad osadniczy – późne średniowiecze	75-48/146

191	Dubie	4	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/147
192	Dubie	5	Ślad osadniczy – późne średniowiecze	75-48/148
193	Marcelów	4	Obozowisko – mezolit, KCSZ	75-48/157
194	Drzyzdówki	1	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/158
195	Drzyzdówki	2	Ślad osadniczy – mezolit	75-48/159
196	Zagadki	1	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/160
197	Grudna	9	Ślad osadniczy – epoka kamienia, późne średniowiecze	75-48/161
198	Grudna	10	Ślad osadniczy – wczesna epoka żelaza, późne średniowiecze, nowożytność	75-48/162
199	Szczerców	27	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/163
200	Szczerców	28	Ślad osadniczy – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/164
201	Borowa	1	Ślad osadniczy – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/165
202	Polowa	1	Ślad osadniczy – mezolit	75-48/166
203	Dzbanki	10	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/167
204	Dzbanki	11	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/168
205	Kościuszki	7	Osada – KPL, kul. łużycka, późne średniowiecze	75-48/169
206	Szczerców	29	Osada – późne średniowiecze, nowożytność	75-48/170
207	Szczerców	30	Ślad osadniczy – epoka kamienia	75-48/171
208	Chabielice Kolonia	13	Osada – pradzieje, nowożytność	77-48/81
209	Chabielice Kolonia	12	Ślad osadniczy – nowożytność	77-48/82
210	Chabielice Kolonia	14	Osada – kul. łużycka, wczesne średniowiecze, nowożytność	77-48/83
211	Osiny Kolonia	8	Ślad osadniczy – pradzieje, nowożytność	77-49/43
212	Janówka	3	Osada – nowożytność	77-49/44
213	Osiny Kolonia	9	Ślad osadniczy – nowożytność	77-49/46
214	Osiny Kolonia	10	Ślad osadniczy – nowożytność	77-49/47
215	Chabielice Kolonia	15	Osada – nowożytność	76-48/32
216	Chabielice Kolonia	16	Osada – nowożytność	76-48/33
217	Chabielice Kolonia	17	Osada – kul. łużycka, nowożytność	76-48/34
218	Stanisławów I	8	Osada – nowożytność	78-46/35
219	Niwy Trakt Puszczański	8	Osada – nowożytność	76-48/36
220	Niwy Trakt Puszczański	9	Ślad osadniczy – epoka kamienia/ epoka brązu	76-38/37
221	Niwy Trakt Puszczański	10	Osada – kul. łużycka, kul. przeworska, nowożytność	76-48/38
222	Niwy Trakt Puszczański	11	Osada – kul. łużycka, nowożytność	76-48/39

223	Niwy Trakt Puszczański	12	Osada – kul. łużycka, nowożytność	76-48/40
224	Niwy Trakt Puszczański	13	Osada – nowożytność	76-48/41
225	Leśniaki Chabielskie	2	Osada – nowożytność	76-48/42
226	Leśniaki Chabielskie	3	Ślad osadniczy – epoka kamienia	76-48/43
227	Leśniaki Chabielskie	4	Osada – nowożytność	76-48/44
228	Bednarze	1	Osada – epoka kamienia, wcz. epoka brązu, nowożytność	78-46/45
229	Bednarze	2	Ślad osadniczy – epoka kamienia/ epoka brązu	78-46/46
230	Bednarze	3	Ślad osadniczy – epoka kamienia/ epoka brązu	78-46/47
231	Bednarze	4	Osada – nowożytność	78-46/48
232	Szczerców Załuże	1	Ślad osadniczy – pradzieje	75-49/46